

ASIA	Työehtosopimuksen yleissitovuutta koskeva valitus
VALITTAJAT	Suomen Journalistiliitto ry Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry
KUULTAVAT	Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta Palvelualojen työnantajat PALTA ry

TYÖEHTOSOPIMUKSEN YLEISSITOVUUTTA KOSKEVA PÄÄTÖS 14.12.2015

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta vahvisti 14.12.2015 antamallaan päätöksellä, että Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n, Suomen Journalistiliitto ry:n ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry:n välinen elokuva- ja TV-tuotantoa koskeva työehtosopimus (jäljempänä työehtosopimus) ei ollut soveltamisalallaan työsopimuslain 2 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla edustava eikä siten yleissitova. Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta (jäljempänä lautakunta) totesi päätöksen perusteluis-
sa muun ohella seuraavaa.

Elokuva- ja TV-tuotantoa koskeva työehtosopimus oli valtakunnallinen. Sopimuksella määrättiin TV- ja elokuvatuotantoa harjoittavien yritysten palveluksessa olevien työntekijöiden palkka- ja työehdot. Sopimusta sovellettiin esimerkiksi pitkien näytelmäelokuvien, lyhytelokuvien, dokumenttielokuvien, videoelokuvien, mainosten ja mainoselokuvien sekä TV-ohjelmien tuotannossa ja lähettämisessä.

Työehtosopimukseen osalliset liitot olivat työehtosopimuslain 2 §:n mukaisesti ilmoittaneet jäsenmääränsä seuraavasti. Palvelualojen työnantajat PALTA ry (jäljempänä PALTA) oli ilmoittanut, että sen jäsenyritysten palveluksessa oli 298 työehtosopimuksen soveltamispiirissä olevaa työntekijää. Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry (jäljempänä Teme) oli ilmoittanut, että 565 sen jäsentä työskenteli työehtosopimuksen soveltamisalalla. Suomen Journalistiliitto ry (jäljempänä Journalistiliitto) oli ilmoittanut, että 179 sen jäsentä työskenteli työehtosopimuksen soveltamisalalla.

Työehtosopimusta sovellettiin ainakin toimialaluokissa elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien tuotanto ja elokuvien, video- ja televisio-ohjelmien jälkituotanto. Tilastokeskuksen vuoden 2012 työssäkäyntitilaston mukaan näillä toimialoilla työskenteli noin 2.100 työntekijää. Kun verrattiin toisiinsa yhtäältä työehtosopimuksen tarkoittaman alan koko työntekijämäärää (vähintään 2.100) ja toisaalta työehtosopimuksen työehtosopimuslain mukaiseen sitovuuspiiriin kuuluvien työntekijöiden määrää (298), voitiin todeta, että työehtosopimusta ei voitu pitää työsopimuslain 2 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla soveltamisalallaan edustavana.

YLEISSITOVUUDEN UDELLEEN KÄSITTELY

Vireilletulo

PALTA, Teme ja Journalistiliitto, joilla oli työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain 10 §:n mukainen valitusoikeus, katsoivat lautakunnalle antamissaan työehtosopimuskautta 1.11.2017–31.12.2019 koskevissa selvityksissä, että työehtosopimusta olisi pidettävä yleissitovana. Lautakunta käsitteli sopijaosapuolten selvityksiä mainitun lain 7 §:n mukaisena pyyntönä asian uudelleen käsittelystä.

Valituksenalainen 29.3.2019 annettu päätös

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta hylkäsi päätöksellään 29.3.2019 nro 44/2019 hakemuksen työehtosopimuksen yleissitovuuden uudelleen käsittelystä. Lautakunta totesi päätöksensä perusteluissa muun ohella seuraavaa.

Työehtosopimusta noudatettiin sen soveltamisalaa koskevan määräyksen mukaan PALTA:n jäsenyritysten palveluksessa oleviin työntekijöihin, jotka työskentelivät elokuva- ja TV-tuotantoalalla. Työehtosopimuksen soveltamisalamääräyksen mukaan sitä sovellettiin esimerkiksi pitkien elokuvien, lyhytelokuvien, dokumenttielokuvien, videoelokuvien, mainosten ja mainoselokuvien sekä TV-ohjelmien tuotannossa ja lähettämisessä.

Vahvistamisasian valmistelun yhteydessä Suomen Elokuvaohjaajaliitto SELO ry, Suomen Näyttelijäliitto ry sekä Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat ry olivat esittäneet lautakunnalle pyynnön työehtosopimuksen soveltamisalan rajaamisesta ja vahvistamisesta siten, että työehtosopimusta ei sovellettaisi ohjaajan, fiktion käsikirjoittajan ja näyttelijän työtehtäviin. Yhdistykset olivat katsooneet, että Temellä ja Journalistiliitolla ei ollut toimivaltaa edustaa näitä työntekijäryhmiä.

Työehtosopimuksen sopijaosapuolten yhteisen näkemyksen mukaan ohjaajat ja käsikirjoittajat kuuluivat työehtosopimuksen soveltamisalaan, mutta näyttelijät eivät. Lautakunnalla ei ollut perusteita tulkita soveltamisalaa muulla tavalla.

Temen ja Journalistiliiton antamien selvitysten mukaan niiden jäsenkunnassa oli ohjaajia yhteensä 444 ja käsikirjoittajia 151. Yhdistyksiin kuului laajasti myös muita työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvia työntekijäryhmiä. Lautakunta katsoi, että mainittujen työntekijäyhdistysten edustavuudessa ei ollut sellaista puutetta, että ne eivät olisi kelpoisia solmimaan työehtosopimusta alan työsuhteiden ehdoista myös ohjaajien ja käsikirjoittajien työhön.

Työehtosopimukseen osalliset liitot olivat työehtosopimuslain 2 §:n mukaisesti ilmoittaneet jäsenmääränsä seuraavasti. PALTA oli ilmoittanut, että sen 21 jäsenyrityksen palveluksessa oli 573 työehtosopimuksen soveltamispiirissä olevaa työntekijää. Teme oli ilmoittanut, että 550 sen jäsentä työskenteli työehtosopimuksen soveltamisalalla. Journalistiliitto oli ilmoittanut, että 250 sen jäsentä työskenteli työehtosopimuksen soveltamisalalla.

Työehtosopimusta sovellettiin Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaisissa toimialaluokissa 59110 "elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien tuotanto" ja 59120 "elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien jälkituotanto". Työehtosopimusta sovellettiin sopijaosapuolilta saadun selvityksen mukaan työntekijöihin, toimihenkilöihin ja ylempiin toimihenkilöihin. Tilastokeskuksen vuoden 2016 työssäkäyntitilastossa esitettyjen työntekijämäärien mukaan työehtosopimuksen soveltamisalalla työskenteli mainituissa toimialaluokissa yhteensä 2.069 työntekijää. Sopijaosapuolten näkemyksen mukaan työehtosopimusta ei sovellettu työssäkäyntitilaston toimialaluokassa 60201 "televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettämi-

nen (pl. maksulliset TV-kanavat)”.

Työehtosopimuksen edustavuutta arvioitaessa oli otettava huomioon kaikki kyseisellä alalla työskentelevät työntekijät. Elokuva- ja TV-tuotannon työehtosopimuksen soveltamisalamääräys oli sanamuotonsa mukaan laaja käsittäen työntekijät koko elokuva- ja TV-tuotantoalalla. Soveltamisalamääräyksen mukaan sopimusta sovellettiin myös TV-ohjelmien tuotannossa ja lähettämisessä.

TV-ohjelmien tuotantoja tehtiin myös Yleisradio Oy:ssä ohjelmien lähettämisen yhteydessä. Yhtiössä sovellettiin muun ohella PALTA:n ja Journalistiliiton välistä yrityskohtaista Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimusta ja lisäksi PALTA:n ja Ammattiliitto Pro ry:n välistä teknisiä toimihenkilöitä koskevaa työehtosopimusta. Yleisradio Oy oli rekisteröity yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä toimialaluokkaan 60201. Mediahub Helsinki Oy:ssä taas oli PALTA:n ja Journalistiliiton välinen työehtosopimuspöytäkirja, jonka lisäksi yhtiössä noudatettiin kyseisen pöytäkirjan mukaan elokuva- ja TV-tuotantoa koskevaa työehtosopimusta.

Toimialaluokituksen luokan 6020 ”televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen” ja 60201 ”televisio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen (pl. maksulliset tv-kanavat)” kuvauksen mukaan siihen kuului muun ohella ”radio- ja televisioyhtiön ohjelmatuotanto, kun se tapahtuu integroituneena lähetystoimintaan”. Työssäkäyntitilaston luokkaan 60201 oli tilastoituna 3.796 työntekijää, joista valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden palveluksessa oli 3.467. Yleisradio Oy oli valtioenemmistöomisteen osakeyhtiö. Yleisradio Oy:stä saadun selvityksen mukaan PALTA:n ja Journalistiliiton välisen yleisradion ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimuksen soveltamisala oli laaja kattaen kaikki ohjelmien ja sisältöjen tekemiseen liittyvät sekä sisältöjen tekemistä välittömästi tukevat tehtävät. Yläraja oli tuottajatehtävissä. Ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimuksen soveltamisalalla työskenteli noin 2.500 henkilöä. Yleisradion teknisten toimihenkilöiden työehtosopimuksen soveltamisalalla työskenteli noin 50 henkilöä. Mediahub Helsinki Oy:ssä työskenteli 88 työntekijää.

Sopijaosapuolten näkemyksen mukaan Yleisradio Oy:ssä ja Mediahub Helsinki Oy:ssä työskenneltiin eri toimialalle solmittujen yrityskohtaisten työehtosopimusten mukaisesti. Lautakunta totesi, että vaikka edellä mainitut yhtiöt olivat yrityskohtaisen työehtosopimuksen soveltamispiirissä, työtehtävät kuuluivat myös elokuva- ja TV-tuotantoa koskevan työehtosopimuksen soveltamisalaan silloin kun niissä suoritettiin viimeksi mainitussa työehtosopimuksessa tarkoitettua työtä. Työehtosopimuksen soveltamisalamääräyksessä oli mainittu nimenomaisesti TV-ohjelmien lähettäminen.

Työsopimuslain 2 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu asianomainen ala määräytyi työehtosopimuksen soveltamisalamääräyksen perusteella. Lautakunta katsoi, että kyseisten yhtiöiden työntekijöitä ei voitu jättää ottamatta huomioon elokuva- ja TV-tuotantoa koskevan työehtosopimuksen tarkoittaman alan työntekijöiden määrää laskettaessa. Kyseiset 2.638 työntekijää tilastoituivat pääasiassa työssäkäyntitilaston luokkaan 60201. Kun otettiin huomioon työssäkäyntitilaston luokkiin 59110 ja 59120 tilastoidut 2.069 työntekijää, lautakunta arvioi koko elokuva- ja TV-tuotannon työehtosopimuksen soveltamisalalla työskentelevien työntekijöiden lukumääräksi yhteensä noin 4.500.

Sopijaosapuolten näkemyksen mukaan työssäkäyntitilasto ei osoittanut alan oikeaa työntekijöiden lukumäärää, koska tilastoissa oli mukana muun ohella yrittäjiä, työehtosopimuksen soveltamisalalla työskentelemättömiä ja tuotantoyritysten johtohenkilöitä. Edellä mainittuihin työssäkäyntitilaston luokkiin oli tilastoitu myös joitakin sellaisia yrityksiä, jotka eivät toimineet työehtosopimuksen soveltamisalalla. Lisäksi alan työn luonteesta johtuen samoja työntekijöitä oli ilmoitettu tilastoihin useamman kerran. Sopijaosapuolet olivat katsoneet, että työssäkäyntitilasto ei kuvannut luotettavasti alan kokonaistyöntekijämäärää. Sopijaosa-

puolten yhteisen arvion mukaan alalla työskenteli tavallisesti noin 800–900 henkilöä, jotka olivat kattavasti Temen ja Journalistiliiton jäseniä. Temen mukaan ruuhkahuippuina työntekijämäärä saattoi olla tilapäisesti enimmillään noin 1.200 henkilöä.

Lautakunta totesi, että Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta ilmenivät erikseen yrittäjäasemassa olevat henkilöt. Heitä ei huomioitu alan kokonaistyöntekijämäärässä, eivätkä yrittäjät sisällyneet lautakunnan käyttämään työntekijöiden lukumäärään. Työssäkäyntitilaston tuotannossa käytettiin yli 30 eri rekisterin tai tietoaaineiston tietoja. Tiedot henkilön toiminnasta ja työpaikasta olivat vuoden viimeiseltä viikolta. Työssäkäyntitilastossa henkilön toimiala määräytyi työnantajan toimipaikan toimialan mukaan. Henkilö tilastoitiin ensisijaisesti pääasiallisen työsuhteensa mukaan. Alan työntekijät eivät siten olleet tilastoituina moneen kertaan samalle tai eri toimialalle.

Lautakunta katsoi, että työssäkäyntitilastosta oli tässä tapauksessa saatavissa edustavuuden arvioinnin kannalta luotettavin tieto alan työntekijöiden kokonaismäärästä. Asiassa ei ollut esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella lautakunnan olisi ollut perusteltua poiketa työssäkäyntitilastoon perustuvasta arviosta tai vähentää sopijaosapuolten esittämällä tavalla työehtosopimuksen soveltamisalaan kuulumattomia sellaista lukumäärää, että sillä olisi olennaista vaikutusta edustavuusarvioon.

Lautakunta otti huomioon, että työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvista työntekijöistä kaikki ohjaajat ja käsikirjoittajat eivät olleet järjestäytyneet Temeen tai Journalistiliittoon, vaikka monet olivat näin tehneet. Suomen Elokuvaohjaajaliitossa oli 135 jäsentä ja Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat ry:ssä 450 jäsentä. Koska myös nämä henkilöt voivat työskennellä elokuva- ja TV-tuotantoa koskevan työehtosopimuksen soveltamisalalla, alan kokonaistyöntekijämäärän täytyi olla suurempi kuin pelkästään Temen tai Journalistiliiton yhteinen jäsenmäärä 800.

Lisäksi lautakunta totesi, että AV-tuotantoalan etujärjestönä toimivaan Audiovisual Producers Finland - APFI ry:een (jäljempänä APFI) kuului jäsenenä 70 yritystä. Näiden työntekijämäärää ei ollut pystytty selvittämään. Jäsenmäärä verrattuna PALTA:an järjestäytyneiden yritysten määrään viittasi kuitenkin edellä mainittua suurempaan alan työntekijämäärään.

Kun verrattiin toisiinsa yhtäältä työehtosopimuksen tarkoittaman alan koko työssäkäyntitilaston osoittamaa työntekijämäärää, noin 4.500 työntekijää, ja toisaalta työehtosopimuksen työehtosopimuslain mukaiseen sitovuuspiiriin kuuluvien työntekijöiden määrää, 573 työntekijää, työehtosopimusta ei voitu pitää työehtosopimuslain 2 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitulla tavalla soveltamisalallaan edustavana.

Työehtosopimuksen sopijaosapuolet eivät olleet arvioillaan alan työntekijämääristä osoittaneet, että työehtosopimuksen vahvistamisen edellytyksissä olisi tapahtunut sellaisia olennaisia muutoksia, että asian uudelleen käsittelylle olisi perusteita.

KÄSITTELY TYÖTUOMIOISTUIMESSA

Suomen Journalistiliitto ry:n ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry:n yhteinen valitus

Journalistiliitto ja Teme ovat yhteisessä valituksessaan vaatineet, että työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan päätös kumotaan ja elokuva- ja TV-tuotantoa koskeva työehtosopimus vahvistetaan soveltamisalallaan edustavaksi ja siten yleissitovaksi.

PALTA on ilmoittanut, että sen jäsenyritysten palveluksessa oli vuoden 2018 lopussa 573 kyseisen työehtosopimuksen soveltamispiirissä olevaa työntekijää. Tämän jälkeen PALTA:an oli liittynyt uusia tuotantoyhtiöitä. Teme on ilmoittanut, että 550 sen jäsentä työsken-

teli työehtosopimuksen soveltamisalalla. Journalistiliitto on ilmoittanut, että 250 sen jäsentä työskenteli työehtosopimuksen soveltamisalalla. Yhteensä alan työntekijäliittojen jäsenmäärä sopimuslalla oli 800 jäsentä.

Liittojen jäsenmäärien suhteessa noin 72 prosenttia työntekijäliittojen jäsenistä oli töissä PALTA:n jäsenyritysten palveluksessa. Työntekijät olivat jopa poikkeuksellisen hyvin järjestäytyneitä, sillä alalla oli kaksi ammattiliittoa, jotka neuvottelivat PALTA:n kanssa työehtosopimuksesta.

Alalla toimiva kolmas ammattiliitto oli Suomen Näyttelijäliitto ry, joka ei ollut työehtosopimuksen osapuoli ja jonka jäseninä olevat näyttelijät eivät siten olleet työehtosopimuksen piirissä.

Alan liitot olivat arvioineet lautakunnalle alan kokonaistyöntekijämääräksi 900–1.200 henkilöä. Myös tähän lukumäärään suhteutettuna työehtosopimus tuli katsoa yleissitovaksi. Alan liittojen ilmoittamille samansuuntaisille lukumäärille tuli antaa merkittävä painoarvo päätöksenteossa.

Alan lukumäärien arviointi ja tilastointi oli hankalaa. Liitot ovat lukumäärissä ottaneet huomioon seuraavat olennaiset seikat.

Elokuva-TV-tuotantoala oli pätkätyöala. Pätkätyö ei aina ja automaattisesti ollut työsuhteista, vaan alalla toimi lukuisa joukko joko kokonaan tai osan aikaa itsensä työllistäjinä tai yrittäjinä toimivia. Alan työt olivat usein projektiluonteisia, ja työsuhteet olivat tyypillisesti vain päivien ja korkeintaan joidenkin viikkojen mittaisia. Työn ja tarvittavien työntekijöiden määrä saattoi vaihdella merkittävästi eri vuosina. Alalla merkittävä osa työvoimasta liikkui alan projektiluonteisen työn, työttömyyden, muun alan työn, opiskelun, apurahatyöskentelyn ynnä muun välillä. Osaltaan alan lukumäärien tilastoinnin hankaluudesta kertoi se, että AV-tuotantoalan etujärjestö APFI:n jäsenyritysten työntekijämäärää ei ollut pystytty selvittämään.

Lautakunta oli virheellisesti ottanut päätöksessään mukaan alan työvoimaan Yleisradio Oy:n ja Mediahub Helsinki Oy:n työntekijät sekä arvioinut työntekijämäärää yksinomaan Tilastokeskuksen tilastoista saatavien tietojen pohjalta. Samalla osallisena olevien liittojen ilmoittamat lukumäärät oli täysin sivuutettu.

Elokuva- ja TV-tuotantoa koskeva työehtosopimus oli tarkoitettu sovellettavaksi yhtiöissä, joiden pääasiallinen toimiala oli yksityinen (vertaa julkinen / valtio-omisteinen) TV-ohjelmien ja elokuvien tuottaminen.

Yleisradio Oy ei ollut elokuva- ja TV-tuotantoalan yhtiö, eli niin sanottu tuotantoyhtiö, vaan julkisen palvelun viestintäyhtiö. Yhtiön tehtävä perustui Yleisradio Oy:stä annetun lain (yleisradiolaki) 7 §:ään.

Tehtävänsä toteuttamiseksi Yleisradio Oy myös tuotti televisio-ohjelmia, mutta niiden tuotanto ei ollut Yleisradion päätoimiala. TV-ohjelmien tuottamisen lisäksi Yleisradio Oy toteutti julkisen palvelun tehtävänsä muun muassa tuottamalla ja lähettämällä radio-ohjelmia sekä verkkouutisia.

Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimus oli solmittu vuonna 2017. Sen osapuolilina olivat Journalistiliitto ja PALTA. Sen soveltamisalalla oli arviolta yhteensä noin 2.466 työntekijää, joista ainakin 1.650 työskenteli joko kokonaan, pääosin tai ainakin osittain myös radioon ja verkkoon. Tässä joukossa oli myös markkinoinnin tai muun oheistoiminnan parissa työskenteleviä.

Lautakunta ei ollut aikaisemmassa päätöksessään vuodelta 2015 todennut mitään Yleisradio Oy:öön liittyvää arvioidessaan työehtosopimuksen yleissitovuutta.

Mediahub Helsinki Oy:n 88 työntekijää ei myöskään voitu laskea mukaan alan kokonaistyöntekijämäärään. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä (YTJ) oleva yrityksen päätoimiala oli muut palvelut liike-elämälle (82990). Yhtiön palveluihin kuuluivat myös muun muassa radiouutiset, striimauspalvelut, monikanavainen viestintä, valmennuspalvelut, tilaisuuksien juontajapalvelut sekä SuomiAreena. Mikään näistä ei ollut elokuva- ja TV-tuotantoalaan kuuluvaa työtä.

Mediahub Helsinki Oy:ssä oli Journalistiliiton ja PALTA:n välinen työehtosopimuspöytäkirja, jonka lisäksi yhtiössä noudatettiin kyseisen pöytäkirjan mukaan elokuva- ja TV-tuotantoa koskevaa työehtosopimusta. Kyseisen työehtosopimusviittauksen kautta voisi sinänsä olla mahdollista tulkita Mediahub Helsinki Oy:n työntekijämäärä osaksi alan kokonaistyöntekijämäärää. Jos näin tehtäisiin, pitäisi se vastaavasti lisätä PALTA:n jäsenyritysten työntekijämäärään.

Lautakunta oli aikaisemmassa päätöksessään vuodelta 2015 viitannut Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaisesti toimialaluokkiin 59110 ja 59120. Näissä toimialaluokissa oli ollut vuonna 2016 kaikkiaan 2.069 palkansaajaa. Tätä lukumäärää ei tullut ottaa huomioon alan työntekijämäärän arvioinnissa.

Ensinnäkin lukumäärätieto oli kolmen vuoden takaa. Elokuv- ja TV-tuotantoalan volyyymi vaihteli paljon vuosittain johtuen alan projekti- ja patkätyöluonteesta.

Tilastokeskuksesta saadun tiedon mukaan luokitus määräytyi vuoden viimeisen viikon tilanteen mukaan. Tämä ei ollut edustava ajankohta alan työsuhteiden ja työntekijämäärien arvioinnissa ottaen huomioon alan tuotannot.

Niin ikään Tilastokeskuksesta saadun tiedon mukaan mainituissa kahdessa toimialaluokassa oli yhteensä yli 300 yritystä. Alan toimijat (liitot, APFI, Elokuvasäätiö, Yleisradio Oy) olivat eri yhteyksissä arvioineet, että alalla oli noin satakunta (tai alle) toimivaa yritystä. Näistäkin valtaosa oli hyvin pieniä. Ei ollut realistista päätellä, että kukin alan yritys työllistäisi keskimäärin noin 20 työntekijää.

Valittajat olivat käyneet läpi Tilastokeskuksen aineistoa toimialaluokituksen ja ammattinimikkeiden ristiin ajosta. Siltä osin kuin alalla olevat tehtävät ja ammatit voitiin erotella koko aineistosta, alan tunnistettavia työntekijöitä oli 1.144. Tämä lukumäärä vastasi hyvin niitä arvioita, jotka Journalistiliitto, Teme ja PALTA olivat esittäneet lautakunnalle.

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan lausunto

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta on viitannut valituksenalaisen päätöksensä perusteluihin ja lausunut lisäksi seuraavaa.

Yleisradio Oy oli osakeyhtiömuotoinen työnantaja, jonka työntekijät työskentelivät työehtosopimuksen soveltamisalamääräyksen mukaisesti ”TV-ohjelmien tuotantoa ja lähettämistä” koskevissa tehtävissä. Näin ollen kyseiset työntekijät tuli ottaa huomioon alan kokonaistyöntekijämäärää arvioitaessa.

Mediahub Helsinki Oy:ssä sovellettava työehtosopimuspöytäkirja viittasi käsiteltävänä olevaan työehtosopimukseen, mikä osoitti, että myös mainittu yhtiö toimi elokuva- ja TV-tuotantoa koskevan työehtosopimuksen soveltamisalalla. Yhtiön työntekijöiden lukumäärä ei

kuitenkaan ollut alan kokonaistyöntekijämäärän kannalta oleellinen.

Vuoden 2015 päätös oli perustunut sopijaliittojen ilmoitukseen, jonka perusteella sopimus oli ollut selvästi vailla yleissitovuutta. Sopimuksen soveltamisalalla toimivia yrityksiä ja niiden työntekijämäärää ei siten ollut enemmälti selvitetty tuolloin.

Lautakunta oli pyrkinyt selvittämään alan kokonaistyöntekijämäärää mahdollisimman tarkoin kysymällä työntekijämäärästä myös sopijaosapuolten arvioita. Asian käsittelyn eri vaiheissa sopijaosapuolten lautakunnalle ilmoittamat arviot alan työntekijämäärästä (900–1200) olivat olleet epätarkkoja. PALTA oli vahvistamisasian valmistelun aikana pyrkinyt selvittämään alan yritysten ja niiden työntekijämäärää APFI:n kautta, mutta sieltä ei ollut saatu asian ratkaisemiseen vaikuttavia tietoja. Kun alan kokonaistyöntekijämäärästä ei ollut saatu sopijaosapuolilta tai muista lähteistä tarkempaa selvitystä, lautakunta oli sekä oman käytäntönsä että työtuomioistuimen vakiintuneen käytännön mukaisesti nojautunut ratkaisussaan Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastoon.

Valittajien työtuomioistuimelle esittämä työssäkäyntitilaston ammattinimikkeistö lukumäärätietoineen ei ollut ollut lautakunnan käytettävissä. Lautakunta ei pystynyt ratkaisutoiminnassaan eri toimialojen toiminnan erityispiirteiden vuoksi omasta aloitteestaan ottamaan huomioon tällaisia tietoja, mutta otti asiaan osallisten huomautusten johdosta vähennyksenä huomioon tällaisia työntekijäryhmiä. Lautakunta oli perustanut ratkaisunsa normaalin käytäntönsä mukaisiin selvityksiin toimialaluokituksesta. Lautakunnan käsityksen mukaan valituksen liitteenä 2 toimitetusta taulukosta ei yksiselitteisesti ilmennyt, mitkä ammattinimikkeet kuuluivat sopimuksen soveltamisalalle ja mitkä eivät. Näin ollen lautakunnalla ei ollut edellytyksiä ottaa selvitykseen enemmälti kantaa.

Lautakunta oli ratkaisussaan ottanut yksityiskohtaisesti kantaa valittajien muihin lautakunnalle esittämiin työssäkäyntitilastoja koskeviin huomautuksiin. Valituksessa ei ole esitetty näiltä osin uusia seikkoja.

Valituksen mukaan työntekijäliiton jäsenistä 72 prosenttia oli PALTA:n jäsenyritysten palveluksessa. Työsopimuslain 2 luvun 7 §:n 1 momentin tarkoittama työehtosopimuksen edustavuus määräytyi työehtosopimuslain mukaisen sidottuisuuden perusteella eli työnantajaliiton jäsenyritysten palveluksessa sopimuksen soveltamisalalla olevan työntekijämäärän mukaisesti riippumatta työntekijöiden järjestäytymisestä ammattiliittoon. Työntekijäliiton järjestäytymisellä voisi olla merkitystä ainoastaan niin sanottuna liitännäisperusteena. Liitännäisperusteiden soveltamisesta ei ollut lautakunnan ratkaisun mukaisessa edustavuudessa kuitenkaan kysymys.

Lautakunnan ratkaisu työnantajaliiton jäsenyritysten palveluksessa olevien työntekijöiden määrästä perustui yhdistyksen omaan ilmoitukseen, jota ei ollut lautakunnalle vahvistamisasian käsittelyn yhteydessä täsmennetty. Muu jäsenyritysten ja niiden palveluksessa olevien työntekijöiden lukumäärä ei ole ilmennyt myöskään valituksesta. Myöskään PALTA:n jäsenyritysten palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärän mahdollinen vaihtelu alalle valituksen mukaan ominaisen kausiluonteinen työn perusteella ei ollut käynyt ilmi lautakunnalle toimitetusta ilmoituksesta.

Suomen Journalistiliitto ry:n ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry:n vastaselitykset

Journalistiliitto ja Teme ovat olennaisesti saman sisältöisissä vastaselityksissään katsoneet, että työehtosopimus tulee todeta yleissitovaksi ja korostaneet seuraavia seikkoja.

Elokuva- ja TV-tuotantoa koskeva työehtosopimus oli tarkoitettu sovellettavaksi yhtiöissä, joiden pääasiallinen toimiala oli yksityinen TV-ohjelmien ja elokuvien tuottaminen.

Yleisradio Oy ei ollut elokuva- ja TV-tuotantoalan tuotantoyhtiö, vaan julkisen palvelun viestintäyhtiö. Tehtävänsä toteuttamiseksi Yleisradio Oy myös tuotti televisio-ohjelmia, mutta niiden tuotanto ei ollut yhtiön päätoimiala. TV-ohjelmien tuottamisen lisäksi Yleisradio Oy toteutti julkisen palvelun tehtävänsä muun muassa tuottamalla ja lähettämällä radio-ohjelmia sekä verkkouutisia.

PALTA:n ja Journalistiliiton välisen Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimuksen soveltamisalalla olevia työntekijöitä oli yhteensä noin 2.466. Tästä määrästä ainakin 1.650 työntekijää teki töitä joko kokonaan, pääosin tai ainakin osittain myös radioon ja verkkoon. Tässä joukossa oli myös markkinoinnin tai muun oheistoiminnan parissa työskenteleviä.

Myöskään Mediahub Helsinki Oy:n työntekijöitä ei tullut laskea mukaan elokuva- ja TV-tuotantoa koskevan työehtosopimuksen soveltamisalan työntekijämäärään. Jos työehtosopimusviittauksen perusteella näin kuitenkin tehtäisiin, vastaava työntekijämäärä tulisi lisätä PALTA:n jäsenyritysten työntekijämäärään, koska kumpikin edellä mainittu yhtiö oli järjestäytynyt PALTA:an.

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston lukumäärää ei tullut ottaa huomioon alan työntekijämäärän arvioinnissa. Elokuv- ja TV-tuotantoala perustuivat projekti- ja pätkätoihin sekä Temen mukaan myös työn kausiluonteisuuteen.

Siltä osin kuin alalla olevat tehtävät ja ammatit voitiin erotella Tilastokeskuksen aineistosta, tunnistettavia alan työntekijöitä oli 1.144. Erottelu oli tehty alan liittojen parhaalla osaamisella. Lukumäärä vastasi sitä arviota, jonka sopimusosapuolet olivat esittäneet lautakunnalle.

Työsopimuslain 2 luvun 7:n 1 momentin sisältö oli riidaton.

Elokuv- ja TV-tuotantoalan volyyymi vaihteli paljon vuosittain. Tämä johtui toimialan projekti- ja pätkätyöluonteesta, minkä myös työnantajaliitto PALTA oli tuonut esiin. Journalistiliitto on tältä osin viitannut PALTA:n selvitykseen lautakunnalle 7.12.2018 sekä PALTA:n asiantuntija Heidi Laitisen vastauksiin lautakunnalle 16.10.2018 ja 29.11.2018.

Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n lausumat

PALTA on työtuomioistuimelle 9.8.2019 toimittamassaan kirjelmässä viitannut lautakunnalle aiemmin toimittamiinsa selvityksiin ja ilmoittanut, ettei sillä ole uutta lausuttavaa asiassa.

PALTA on työtuomioistuimelle 7.10.2019 toimittamassaan kirjelmässä ilmoittanut, että yhdistyksen jäsenenä oli 26 elokuva- ja TV-tuotantoa koskevaa työehtosopimusta soveltavaa jäsenyritystä. Vuodelta 2018 olevien viimeisimpien tietojen mukaan jäsenyritysten henkilöstömäärä oli 687. Tämä luku sisälsi kuitenkin myös ne jäsenyritysten työntekijät, jotka eivät kuuluneet työehtosopimuksen piiriin. Yhdistyksen käytössä ei ollut sellaista tietoa, josta ilmeni pelkästään mainitun työehtosopimuksen piirissä olevien työntekijöiden määrä.

TYÖTUOMIOISTUIMEN RATKAISU

Perustelut

Suomen Journalistiliitto ry ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry ovat valituksensa perusteina vedonneet muun ohella siihen, että elokuva- ja TV-tuotantoa koskeva työehtosopimus oli tarkoitettu sovellettavaksi yhtiöissä, joiden pääasiallinen toimiala oli yksityinen elokuvien ja TV-ohjelmien tuottaminen. Liittojen mukaan Yleisradio Oy:n ja Mediahub

Helsinki Oy:n työntekijöitä ei tullut ottaa huomioon arvioitaessa kyseessä olevan alan työntekijämäärää. Yleisradio Oy oli julkisen palvelun viestintäyhtiö, ja sen ohjelmatyöntekijöillä oli oma työehtosopimuksensa. Mediahub Helsinki Oy:n päätoimiala oli muut palvelut liike-elämälle, eikä sen tarjoamiin palveluihin sisällynyt elokuva- ja TV-tuotantoalaa kuuluvaa työtä. Mediahub Helsinki Oy:ssä noudatettiin omaa työehtosopimuspyytäkirjaa. Tilastokeskuksen vuotta 2016 koskevassa työssäkäyntitilastossa toimialaluokissa 59110 ja 59120 oli yhteensä 2.069 palkansaaajaa, mutta kaikkia heistä ei tullut ottaa huomioon arvioitaessa alan työntekijämäärää.

Kysymyksessä olevaa työehtosopimusta noudatetaan sen soveltamisalaa koskevan määräyksen mukaan PALTA ry:n jäsenyritysten palveluksessa oleviin työntekijöihin, jotka työskentelevät elokuva- ja TV-tuotantoalalla. Sopimusta sovelletaan esimerkiksi pitkien elokuvien, lyhytelokuvien, dokumenttielokuvien, videoelokuvien, mainosten ja mainoselokuvien sekä TV-ohjelmien tuotannossa ja lähettämisessä.

Suomen Journalistiliitto ry:n ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry:n mukaan elokuva- ja TV-tuotantoa koskeva työehtosopimus on tarkoitettu sovellettavaksi nimenomaan yksityisellä sektorilla toimivissa yhtiöissä. Tältä osin työtuomioistuin katsoo, että liittojen valituksessaan vetoama Yleisradio Oy on osakeyhtiönä yhteisömuotonsa perusteella osa yksityistä sektoria riippumatta siitä, millainen sen omistuspohja on tai onko sille esimerkiksi lainsäädännössä tai muuten osoitettu myös julkista sektoria palvelevia tehtäviä. Mainitun yhtiön ei siten voida katsoa kokonaisuudessaan rajautuvan kyseessä olevan työehtosopimuksen tarkoittaman alan ulkopuolelle tällä liittojen esittämällä perusteella.

Työsopimuslain 2 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan työnantajan on noudatettava vähintään valtakunnallisen, asianomaisella alalla edustavana pidettävän työehtosopimuksen määräyksiä. Työtuomioistuin toteaa asianomaisen alan määräytyvän lähtökohtaisesti työehtosopimuksen soveltamisalamääräyksen perusteella. Asianomainen ala ei muutu, vaikka työehtosopimuksen soveltamispiiriin vaikuttaisivat samalle alalle solmitut tai solmittavat kilpailevat tai yrityskohtaiset työehtosopimukset. Työehtosopimuksen edustavuutta arvioitaessa on otettava huomioon kaikki kyseisellä alalla työskentelevät työntekijät. (esim. TT 2003:25 ja TT 2003:103) Työtuomioistuin toteaa lisäksi, että kyseisellä alalla työskentelevien työntekijöiden määrää arvioitaessa huomioon on otettava myös työehtosopimuksen tarkoittamaa työtä tekevät työntekijät, joiden työnantaja noudattaa toista työehtosopimusta, vaikka arvioitavana olevan työehtosopimuksen osapuolet mahdollisesti olisivat tarkoittaneet jättää työehtosopimukseen nähden ulkopuoliset työnantajat työehtosopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle (TT 2003:25).

Asiassa esitetty selvitys ei ole antanut työtuomioistuimelle aihetta katsoa, että Yleisradio Oy:ssä ja Mediahub Helsinki Oy:ssä ei tehtäisi työtä, jota myös elokuva- ja TV-tuotantoalaa koskevassa työehtosopimuksessa tarkoitetaan. Huolimatta Yleisradio Oy:n ja Mediahub Helsinki Oy:n yrityskohtaisista työehtosopimuksista ja viimeksi mainitun yhtiön rekisteriin merkitystä toimialasta näiden yhtiöiden työntekijät on siten otettava soveltuvin osin huomioon arvioitaessa elokuva- ja TV-tuotantoalaa koskevan työehtosopimuksen tarkoittamalla alalla työskentelevien kokonaismäärää.

Valituksessa on vedottu myös siihen, että alan projekti- ja pätkätyöluonne huomioon ottaen Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto ei anna oikeaa kuvaa alan työsuhteista ja työntekijämäärästä, koska tilasto perustuu vuoden viimeisen viikon tilanteeseen. Työtuomioistuin katsoo olevan epätodennäköistä, että valittajien esittämät syyt johtaisivat siihen, että mainittu tilasto näyttäisi alalla olevan enemmän työntekijöitä kuin siellä keskimäärin on. Ei ole uskottavaa, että elokuva- ja TV-tuotantoalalla toteutettaisiin poikkeuksellisen paljon projekteja ja teetettäisiin merkittävästi keskimääräistä enemmän työtä määräaikaisissa työsuhteissa vuoden viimeisen viikon aikana, joka perinteisesti on monilla ihmisillä loma-aikaa.

Valituksessa on ilmoitettu, että Yleisradio Oy:n ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimuksen soveltamisalalla toimi yhteensä noin 2.466 työntekijää, joista ainakin 1.650 työskenteli ainakin osittain myös radioon ja verkkoon tuotettavan sisällön tai erilaisten oheistoimintojen parissa. Lisäksi Suomen Journalistiliitto ry:n ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry:n esittämän erittelyn mukaan Tilastokeskuksen toimialaluokista 59110 ja 59120, joissa vuoden 2016 lopun tilastossa oli yhteensä 2.069 työntekijää, oli tunnistettavissa yhteensä 1.144 alan työntekijää.

Työtuomioistuin katsoo, että vaikka elokuva- ja TV-tuotantoa koskevan työehtosopimuksen soveltamisalalla työskenteleviksi katsottaisiin ainoastaan ne työntekijät, jotka valittajien esittämien laskelmien mukaan voidaan ottaa huomioon Yleisradio Oy:stä ja Tilastokeskuksen edellä mainituista toimialaluokista, työehtosopimusta ei voitaisi pitää soveltamisalallaan edustavana, kun työehtosopimuksen työehtosopimuslain mukaiseen sitovuuspiiriin kuuluvien työntekijöiden määrä on 573. Näillä ja työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan päätöksessä mainituilla perusteilla aihetta lautakunnan päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole.

Päätöslauselma

Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan päätöstä ei muuteta.

Työtuomioistuinneuvos   Risto Niemiluoto

Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niemiluoto puheenjohtajana sekä Anttila, Kiiski, Lindström ja Tähtikäpää jäseninä.

Päätös on yksimielinen.